

ПЕДАГОГІЧНЕ ТЕСТУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ З КОМПОЗИЦІЇ

Олена Калініченко,

*доцент кафедри теорії архітектури і містобудування
Національного авіаційного університету, член Спілки дизайнерів України (м. Київ)*

У статті розглядаються питання педагогічного тестування з композиції та методика його застосування в профільному навчанні старшокласників на прикладі розроблених автором тестових завдань і тестових вправ.

Ключові слова: педагогічне тестування, старшокласники, композиція, тестові завдання, тестові вправи.

Вступ. Останнім часом значно зріс інтерес науковців, учителів і викладачів до педагогічного тестування. Це пов'язано, перш за все, з тим, що ця форма контролю та діагностики навчальних досягнень набула визнання на державному рівні завдяки проведенню зовнішнього незалежного оцінювання знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів України. Це дало поштовх до педагогічної творчості у цьому напрямку та стимулювало розробку наукового супроводу й методичного забезпечення педагогічного тестування з багатьох навчальних предметів.

Постановка проблеми. Проте тестування ще не було поширення в навчанні учнів художніх дисциплін, очевидно, через переважання практичної складової та спрямованості на творчий пошук. Водночас, саме для випускників шкіл, які обирають майбутню професію, пов'язану з художньою діяльністю, особливо важливими є перевірка й діагностика знань, умінь та навичок з основних фахових дисциплін, зокрема з композиції. Тому **актуальними є питання** конструювання завдань педагогічного тестування з композиції та розробки методики його застосування в навчальному процесі. **Метою статті** є запропонувати розроблені автором тестові завдання й тестові вправи як варіанти педагогічного тестування з композиції та розкрити методику роботи з ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що в педагогіці тестова проблематика є предметом досліджень сучасних учених А.Анастасі, В.Аванесова, В.Безпалька, І.Булах, Н.Єфремової, К.Інгенкампа, А.Маркової, О.Масаліної, Є.Михайличева, М.Мруга, І.Підласого, В.Распопова, П.Решетнікова та інших. Зокрема, І.Цатурова наголошує на функції педагогічних тестів вимірювати успішність учнів з навчальних предметів за певний проміжок часу. І.Петухова визначає тестування як метод педагогічної діагностики, що повинен максимально відповідати принципам зіставлення

(порівняності), об'єктивності, надійності та валідності вимірів. [6]. О.Чаркіна плумачить педагогічне тестування як цілеспрямоване, однакове для всіх випробуваних обстеження, що проводиться в жорстко контрольованих умовах і дає змогу об'єктивно вимірювати досліджувані характеристики педагогічного процесу [7]. М.Челишкова характеризує педагогічний тест як систему тестових завдань, що впорядковані в межах певної стратегії пред'явлення та забезпечують інформативність оцінок рівня та якості підготовки тих, хто проходить випробування [8]. Більшість науковців сходяться на тому, що тести мають пройти обробку та інтерпретацію, щоб бути готовими до застосування в педагогічній практиці.

Педагогічні особливості перевірки й діагностування навчальних досягнень учнів школи висвітлюють С.Сахно, Ю.Коломієць, студентів – Н.Байдацька, К.Гнезділова. Проте науковцями не розглядаються практичні аспекти застосування педагогічного тестування в контексті профільного навчання старшокласників композиції в загальноосвітній школі або на базі вищого навчального закладу. Необхідно підкреслити важливе значення цього навчального предмета в допрофесійній художній освіті та роль тестування в оптимізації процесу навчання композиції [4].

Виклад основного матеріалу. Особливістю педагогічного тестування, пропонованого для застосування в навчанні композиції, є те, що воно, беручи до уваги необхідність отримання старшокласниками значного обсягу знань за короткий термін [2], має бути багатофункціональним і використовуватися з метою: 1) *закріплення знань* з теорії композиції та навичок їх практичної реалізації (коли тестові завдання проводяться одразу після ознайомлення учнів з теоретичним матеріалом); 2) *здійснення контролю успішності* (вступного, поточного, тематичного, підсумкового) залежно від частоти проведення та групування у блоки (батареї тестів), а

також самоконтролю; 3) проведення діагностики навчання (виявлення та аналіз причин, які сприяють чи перешкоджають досягненню запланованих результатів, прогнозування динаміки подальшого розвитку результатів навчальної діяльності).

Тому для реалізації різнопланових аспектів тестування розроблено тестові завдання й тестові вправи. Крім того, розподіл на завдання і вправи здійснено також з іншої об'єктивної причини: необхідності врахування того, що тестування проводиться з навчальної дисципліни, де основним видом роботи є художньо-творча, а саме композиційна, діяльність, спрямована на постійне вдосконалення **практичних** умінь і навичок.

Пропоноване тестування здійснюється на паперових носіях: у зошиті-практикумі [3] або на спеціальних бланках формату А4, де розміщено одне-два тестових завдання чи вправи. Тривалість тестування – від 5 до 20 хв залежно від складності й кількості завдань. Максимальний бал оцінювання з кожного розділу навчальної програми – 60 (30 – за чотири тестових завдання, 30 – за чотири тестові вправи). Див.: Таблиця 1, с. 47.

І тестові завдання, і тестові вправи мають бути різноманітні за змістом, формою та обсягом роботи, відповідно до дидактичної мети вивчення кожної теми, й "формулюватися якомога точніше, коротше та ясніше" [1, с. 21]. Тестові завдання й тестові вправи пов'язані між собою загальною структурою знань та комплексно відображають усі теми навчального курсу. Перевірці підлягають основні ключові знання й уміння, якими старшокласники мають оволодіти в результаті вивчення композиції. Зміст тестових завдань і вправ поступово ускладнюється. Їх форма має найкраще відображати закладений зміст. Застосовано різноманітні прийоми формулювання поставлених завдань з метою активізації інтелектуальної діяльності школярів та унеможливлення правильного вирішення "навмання". Щоб уникнути двозначності трактування поставленого запитання, воно ретельно формулюється, у разі потреби уточнюється та доповнюється прикладами.

Відмінності між тестовими завданнями й вправами обумовлені, в першу чергу, метою проведення. Для тестових завдань – це закріплення та контроль засвоєння теоретичного матеріалу. Виконання ж тестових вправ завжди передбачає перевірку вправлення в композиційній діяльності та формування конкретних умінь: як композиційних (відповідно до поставленого завдання), так і графічних, спрямованих на удосконалення прийомів роботи в різноманітних техніках.

За формою тестові завдання можуть бути відкриті (сконструйовані в різній формі, з творчими відповідями)

та закриті (з варіантами вибору); а тестові вправи завжди відкриті й передбачають перевірку умінь і навичок творчо інтерпретувати здобуті знання на практиці.

За конструкцією тестові завдання, побудовані як звичайні дидактичні тести, пропонують вибір правильної відповіді, і тільки в окремих випадках відповіддю на них є визначений алгоритм – малюнок-схема; а тестові вправи завжди передбачають практичну діяльність і виконуються на основі спеціально розроблених малюнків або на певних обмежених рамкою площинах аркуша.

Тестові завдання в межах розкриття теми різнобічно висвітлюють найважливіші, ключові питання композиції. Їх виконання передбачає: надання письмових відповідей на запитання; нанесення позначок на певні зображення; створення формальних композицій, що характеризують усвідомленість у сприйнятті знань. За допомогою тестових завдань учні аналізують отриманий навчальний матеріал з композиції, узагальнюють, закріплюють його, у процесі чого також формується їх образне мислення.

Тестові вправи пропонується виконувати одразу після тестових завдань, проте за потреби викладач може використовувати їх і окремо. Виконання тестових вправ передбачає створення на основі запропонованих зображень нескладних малюнків, за якими можна зробити висновки про глибину розуміння учнями теоретичного матеріалу та вміння графічно візуалізувати його. Тестові вправи можуть бути пробними, творчими за характером. За їх допомогою перевіряються усвідомленість сприйняття змісту навчального матеріалу, ступінь сформованості навичок практичної композиційної діяльності, розвиток просторового мислення та уяви.

Виконання тестових вправ з композиції не є автоматичним, чим зазвичай характеризуються вправи, оскільки передбачає обдумування й надання відповіді у вигляді унікального авторського малюнка, навіть якщо він виконаний на основі спеціально підготовленого зображення. Водночас тестові вправи мають певну тренувальну функцію: залежно від міри автоматизації дія перетворюється в уміння й навички, необхідні для виконання наступних композиційних тренувальних та творчих завдань.

Під час виконання тестів, відкритих за формою, учень сам має написати відповідь або виконати малюнок-схему. Тому попри те, що завдання з конструйованою формою відповіді найбільше нагадують традиційні запитання з підручників і мають потенційно багато варіантів рішень, – саме вони дають змогу враховувати індивідуальність відповіді та глибину засвоєння навчального матеріалу. Хоча відкриті тести потребують значної попередньої роботи викладача зі складання переліку варіантів

відповідей та з підготовки алгоритмів графічних схем-відповідей, а також вимагають більше часу для обробки результатів, проте саме вони найбільш значимі для стимулювання композиційної діяльності учнів, активізації їх потягу до самовираження.

Оскільки більшість дослідників вважають тести з двома варіантами відповіді мало діагностичними через велику ймовірність угадування правильного варіанта, вони не пропонуються. Водночас для надання правильної відповіді на тести з багатократним вибором опитуваним треба добре знати навчальний матеріал, тому такі тести представлені.

Велике значення під час складання тестів з композиції має дотримання принципів доступності та наочності. Першого – тому що учень має розуміти зміст завдання, бути в змозі його правильно виконати й отримати від цього задоволення; а другого – бо 80–90 % інформації учні сприймають візуально [9, с. 306]. Застосування наочних методів є обов'язковою умовою навчання композиції, тому в конструюванні як тестових завдань, так і тестових вправ необхідно використовувати репродукції творів мистецтва, методичні малюнки, на основі яких створюються зображення.

Пропонуємо ознайомитися з тестовими завданнями і вправами, які розроблені для використання в комплексі з іншими методами, для навчання композиції старшокласників у процесі допрофесійної художньої підготовки.

Тестові завдання до розділу
“Зображальні засоби композиції”

Тестове завдання 1.

За допомогою вертикальних і горизонтальних ліній досягніть оптичного сприйняття прямокутника, як:
1 – більш довгого; 2 – більш високого.

Максимальний бал – 3: мал. 1–2 по 1,5 бали.

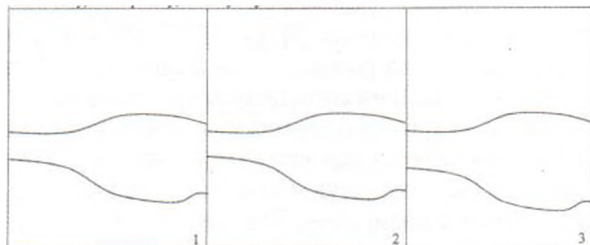
Тестове завдання 2.

Виконайте графічну формалізацію даної композиції:
1 – лінійну; 2 – силуетну.

Максимальний бал – 6: мал. 1–2 по 3 бали.

Тестове завдання 3.

На основі поданих зображень створіть однакові за сюжетом пейзажні композиції:

1 – лінійну, 2 – штрихову, 3 – силуетну.

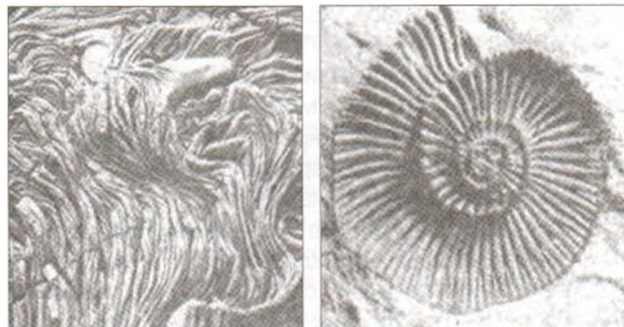
Максимальний бал – 9: мал. 1–3 по 3 бали.

Тестове завдання 4.

Розгляньте особливості фактури поверхні представлених природних матеріалів та визначте характер формотворчих ліній за різними пропонованими ознаками:

а – дугоподібні, б – плавні, в – хвилясті, г – ритмічні, д – м'які, е – прямі, є – зигзагоподібні, ж – ламані, з – гострокутні, і – різного тону, к – однакові за тоном, л – текучі, м – хаотичні, н – однаково спрямовані, о – відцентрові, п – різні за товщиною.

1. Застигла лава 2. Відбиток амоніта

Відповідь:

Відповідь:

_____

3. Мінерал

4. Рифові водорості

Відповідь:

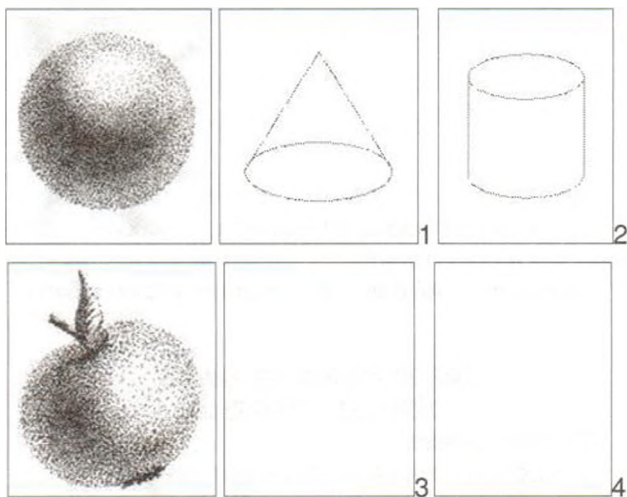
Відповідь:

Максимальний бал – 12: мал. 1–4 по 3 бали.

**Тестові вправи до розділу
“Зображальні засоби композиції”**

Тестова вправа 1.

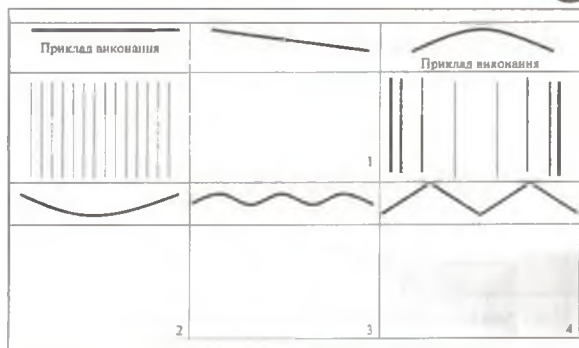
За допомогою точок зобразіть об'ємними геометричними тілами та предметами, що нагадують їх за формою.

Максимальний бал – 6: мал. 1–2 по 1 балу; мал. 3–4 по 2 бали.

Тестова вправа 2.

За допомогою вертикальних ліній однакової або різної товщини й інтервалів між ними зобразіть характер поверхні за її розміщенням у просторі та виглядом збоку (перерізом).

Максимальний бал – 12: мал. 1–4 по 3 бали.

Тестова вправа 3.

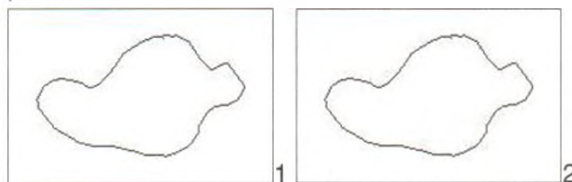
Виконайте лінійні схематичні композиції, в яких виражено рівновагу та рух:

Максимальний бал – 9: мал. 1–9 по 1 балу.

Тестова вправа 4.

На основі запропонованого зображення створіть протилежні образи фантастичних тварин (добрий – злий, веселий – сумний). Застосуйте відповідні за характером штрихи.

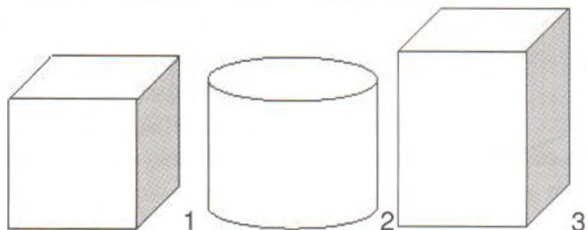
Максимальний бал – 3: мал. 1–2 по 1,5 бали.

**Тестові завдання до розділу
“Форма в композиції”**

Тестове завдання 1.

1. За допомогою засобів виразності графіки: 1 – ліній, 2 – точок візуально підкресліть форму геометричних тіл.

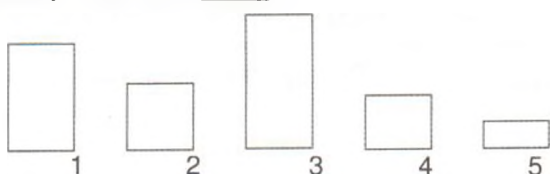
2. За допомогою засобів виразності графіки: 3 – плям візуально зруйнують форму геометричних тіл.

Максимальний бал – 9: мал. 1–3 по 3 бали.

Тестове завдання 2.

Вкажіть серед прямокутників "прямокутник золотого перетину". Відповідь: _____.

Максимальний бал – 3.

Тестове завдання 3.

Доберіть до представлених фігур контрастну та нюансну за запропонованими ознаками.

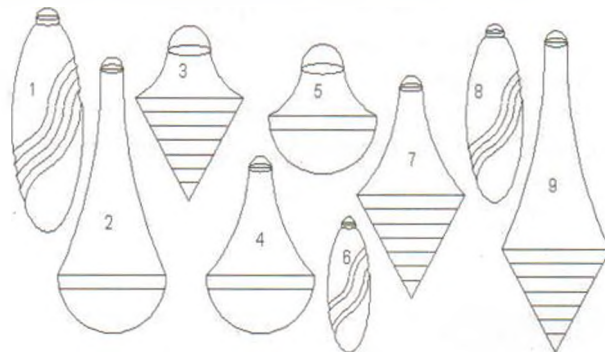
№	Ознака подібності	Фігура	Контраст	Нюанс
1	розмір, тональна насиченість			
2	форма, колір			
3	пропорції, фактура			
4	силует, колір			

5	форма, графічний рисунок поверхні			
6	ажурність, монолітність			

Максимальний бал – 12: кожний малюнок по 1 балу.

Тестове завдання 4.

1. Знайдіть і об'єднайте подібні форми (ялинові іграшки) за спільними стильовими ознаками у три групи (А, Б, В) та впишіть їх номери у визначені місця.

А Б В

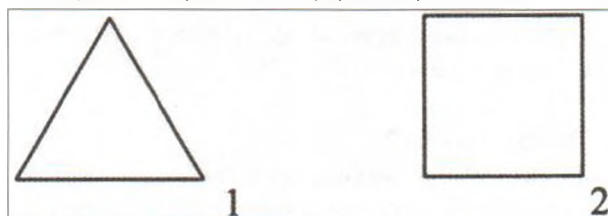
2. Які ознаки форми ви виділили як основні, характерні для кожної групи? _____

Максимальний бал – 6: завдання 1–2 по 3 бали.

Тестові вправи до розділу "Форма в композиції"

Тестова вправа 1.

1. Зробіть із правильних форм неправильні.

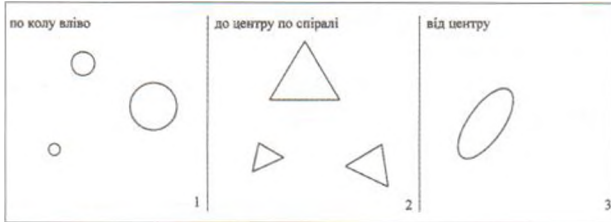
2. За допомогою фактури змініть масштаб площини на: 1 – дрібний, 2 – великий.

Максимальний бал – 3: завдання 1–2 по 1,5 бали.

Тестова вправа 2.

Включіть запропоновані фігури в композиційні начерки, передайте рух:

Максимальний бал – 6: мал. 1–3 по 2 бали.

Тестова вправа 3.

Створіть графічні композиції: контрастну та нюансну (за розміром, пропорціями, формою, кольором, тоном, фактурою). Передайте в них настрій, що відповідає назвам.

Максимальний бал – 9: мал. 1–2 по 4,5 бали.

Тестова вправа 4.

Трансформуйте просту форму куба на складну шляхом:

1 – його урізання; 2 – приєднання інших форм.

Максимальний бал – 12: мал. 1–2 по 6 балів.

Тестові завдання до розділу "Властивості композиції"

Тестове завдання 1.

За допомогою вертикальних ліній різної товщини та інтервалів між ними створіть враження: 1 – наростаю-

чого ритму; 2 – пульсуючого ритму; 3 – рівномірного ритму.

Максимальний бал – 3: мал. 1–3 по 1 балу.

Тестове завдання 2.

Доберіть до поданих рядів елементи, яких не вистачає.

1. Метричний повтор.

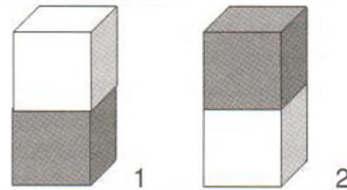

2. Ритмічний повтор.

Максимальний бал – 6: мал. 1-2 по 3 бали.

Тестове завдання 3.

1. Порівняйте стійкість форми залежно від розташування на ній світлого й темного тонів. Вкажіть більш стійку форму. Відповідь: ____.

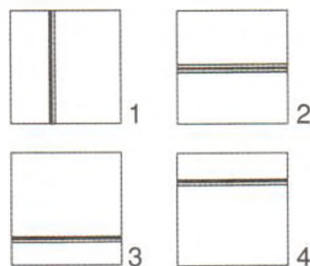
2. Порівняйте вплив фактури на сприйняття форми. Вкажіть більш динамічну форму.

Відповідь: ____.

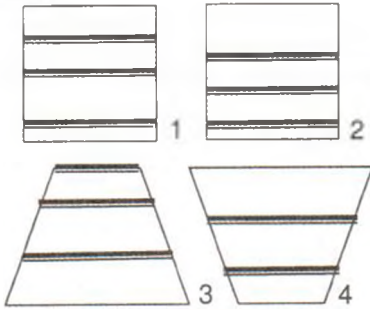

3. Порівняйте стійкість форми залежно від її членування. Вкажіть більш статичну форму.

Відповідь: ____.

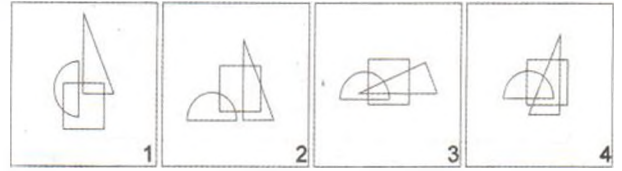
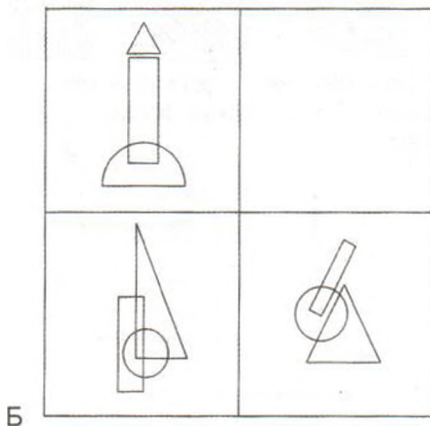
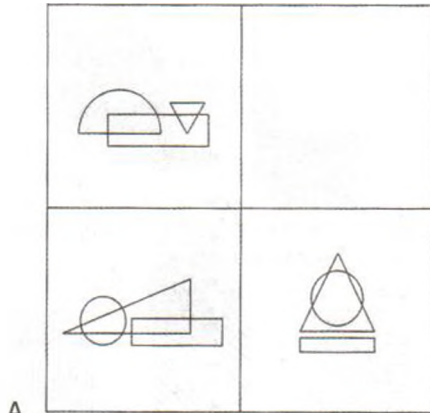
4. Порівняйте вплив ритму та характеру форми на виявлення динаміки. Вкажіть більш динамічну форму. Відповідь: _____.

Максимальний бал – 12: мал. 1–4 по 3 бали.

Тестове завдання 4.

1. Визначте, яка група композицій (А чи Б) передає статику, а яка – динаміку, та підпишіть їх. 2. Доберіть із запропонованого ряду композицій (1, 2, 3, 4) статичну чи динамічну так, щоб вони доповнили свої групи. Впишіть номери обраних композицій у порожні клітинки.

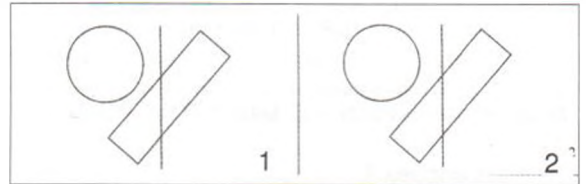

Максимальний бал – 9: 1 – А і Б по 2 бали; 2 – по 2,5 бали обрана композиція.

**Тестові вправи до розділу
“Властивості композиції”**

Тестова вправа 1.

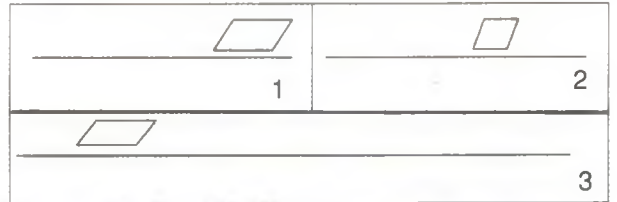
Домалюйте композиції так, щоб вони стали: 1 – симетричною; 2 – асиметричною.

Максимальний бал – 3: мал. 1–2 по 1,5 бали.

Тестова вправа 2.

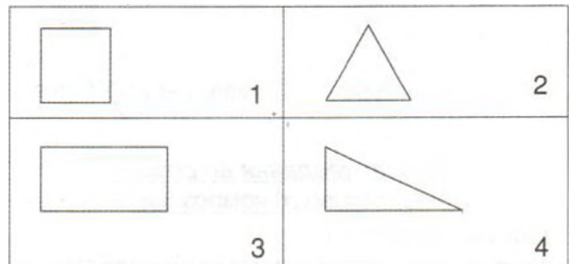
Домалюйте симетричні композиції такими ж та іншими елементами так, щоб вони стали: 1 – дзеркальною; 2 – центральною; 3 – симетрією перенесення.

Максимальний бал – 9: мал. 1–3 по 3 бали.

Тестова вправа 3.

Змініть положення фігур, при якому вони сприймаються як статичні таким чином, щоб вони стали сприйматися як динамічні.

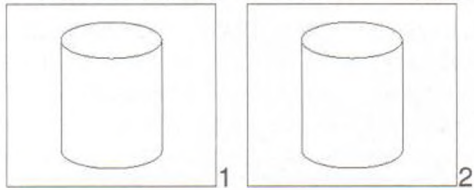

Максимальний бал – 6: мал. 1–4 по 1,5 бали.

Тестова вправа 4.

Застосуйте необхідні засоби і прийоми для того, щоб циліндр сприймався:

1 – як статична форма; 2 – як динамічна форма.

Максимальний бал – 12: мал. 1–2 по 6 балів.

Таблиця 1

Розподіл тестових завдань і вправ за розділами програми та їх оцінювання

Розділ програми	Тестові завдання		Тестові вправи		Всього балів
	Номер завдання	Макс. бал	Номер вправи	Макс. бал	
Теоретичні засади композиції	1	9	1	3	60
	2	3	2	9	
	3	6	3	12	
	4	12	4	6	
Разом:		30		30	60
Зображальні засоби композиції	1	3	1	6	60
	2	6	2	12	
	3	9	3	9	
	4	12	4	3	
Разом:		30		30	60
Форма в композиції	1	9	1	3	60
	2	3	2	6	
	3	12	3	9	
	4	6	4	12	
Разом:		30		30	60
Властивості композиції	1	3	1	3	60
	2	6	2	9	
	3	12	3	6	
	4	9	4	12	
Разом:		30		30	60

Відповіді до тестових завдань

Розділ “Зображальні засоби композиції”

Тестове завдання 1. 1 – лінії горизонтальні, 2 – лінії вертикальні.

Тестове завдання 2. За допомогою: 1 – ліній; 2 – плями мають бути виявлені особливості побудови композиції та характер формоутворення.

Тестове завдання 3. Створена композиція повинна бути простою та виразною, запропоноване зображення

має стати його органічною складовою, а правильне використання ліній, штрихів і силуету – надати кожному варіанту власної принадності.

Тестове завдання 4.

1 – а, б, в, г, д, і, л, п;

2 – г, е, і, о, п;

3 – е, ж, з, і, н, п;

4 – а, г, е, є, ж, з, і, п.

Розділ “Форма в композиції”

Тестове завдання 1.

1. Щоб візуально підкреслити форму куба, треба лінії розташувати вертикально на фронтальній його грані, горизонтально – на горизонтальній грані, паралельно до ліній перспективних скорочень – на бічній грані. Щоб підкреслити форму циліндра, треба за допомогою точок виявити його об’єм: на вертикальній поверхні відповідно до закономірності розміщення світлотіні на тілах обертання передати напівтінь, світло, напівтінь, тінь, рефлекс через розрідження і згущення точок, а на горизонтальній поверхні посилити тон у напрямку освітленої вертикальної поверхні циліндра.

2. Щоб візуально зруйнувати форму паралелепіпеда, плями треба хаотично розмістити на всій поверхні так, щоб вони обов’язково потрапили на його ребра й набули однакового тону в освітленій і затемненій частинах.

Тестове завдання 2. 1.

Тестове завдання 3. Добір фігур має здійснюватися відповідно до поставлених задач на основі заданої фігури в окреслених межах картинної площини за умови повного розуміння учнями значення понять “контраст” і “нюанс”. Адже, наприклад, правильним буде вважати контрастним до великого сірого квадрата дуже маленький за розміром квадрат білого або чорного кольору, а нюансним – трохи менший за розміром, але за тоном ледь світліший або ледь темніший.

Тестове завдання 4.

1. А – 1, 6, 8; Б – 2, 4, 5; В – 3, 7, 9.

2. Кожна група виділяється певними ознаками: подібність силуету, однакова частина форми, особливості декору.

Розділ “Властивості композиції”

Тестове завдання 1.

1. Наростаючий ритм можна передати через рівномірне зменшення інтервалів між лініями в напрямку зліва направо та збільшення їх товщини.

2. Пульсуючий ритм утворюється за допомогою періодичних повторів наростаючих в одному напрямку згущень ліній, які потовщуються в тому ж напрямку.

3. У рівномірному ритмі інтервали між лініями та їх товщина однакові.

Тестове завдання 2.

1. У метричному повторі не вистачає одного білого і двох сірих прямокутників, які розміщуються на однаковій відстані.

2. У ритмічному повторі не вистачає по одному прямокутнику в кожному пропущеному місці на відстані, що визначається за закономірністю розташування перших чотирьох прямокутників. За тоном прямокутники мають вписатися в загальне посилення тону в ряду від чорного до світло-сірого.

Тестове завдання 3. 1 – 1; 2 – 2; 3 – 3; 4 – 3.

Тестове завдання 4. 1. А – статика, Б – динаміка; 2. А – 3; Б – 1.

Висновки. Роль педагогічного тестування в оптимізації методики навчання композиції полягає не тільки в тому, що воно дає можливість повніше окреслити картину засвоєних знань, а й надає впевненості старшокласникам у своїх силах, сприяє самостійності в прийнятті рішень, спонукає до самореалізації. Адже, як зазначає Є. Михайличев: "Мета педагога – не спіймати учня на незнанні, а допомогти йому в адекватній самооцінці рівня своїх знань і ліквідації прогалин" [5, с. 27]. Педагогічне тестування з композиції дає можливість застосування індивідуального підходу до творчої особистості учня та прогнозування його розвитку. Пропонована методика дозволяє: виявити образотворчий потенціал кожного, встановити конкретні шляхи заповнення прогалин у підготовці, надати допомогу в глибшому розумінні основних понять композиції та їх творчій інтерпретації в композиційній діяльності.

Подальший напрямок дослідження. Сучасні розробники тестів намагаються пристосувати їх до особливостей комп'ютерних технологій, щоб максимально спростити як процес вирішення, так і перевірки тестів. Крім того, використання тестових завдань в автоматизованих навчальних системах дає змогу учням самостійно знаходити прогалини в структурі своїх знань та вживати заходів щодо їх ліквідації. Питання використання комп'ютера для контролю й оцінювання знань та умінь з образотворчого мистецтва і, зокрема, з композиції, мало досліджені, хоча мають великі перспективи.

Автор висловлює подяку вчителям та викладачам, які провели апробацію тестових завдань і тестових вправ, що дало можливість перевірити їх на предмет надійності та об'єктивності, а також удосконалити зміст і

форму: Т. Савейкіній, директору художньої школи № 1 м. Кривого Рога; Р. Салігоненко-Дорожніковій, заступнику директора художньої школи м. Мукачєвого; Т. Рублі, вчителю-методисту образотворчого мистецтва ліцею № 7 м. Вінниці; С. Чеботарьову, викладачу кафедри теорії архітектури і містобудування Національного авіаційного університету (НАУ), який проводить спецкурс "Композиція" в Авіакосмічному ліцеї м. Києва; Н. Урсу, завідувачу кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Кам'янець-Подільського університету ім. І. Огієнка; В. Яковлевій, викладачу підготовчих курсів за напрямками підготовки "Дизайн" та "Архітектура" Інституту доуніверситетської підготовки НАУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Аванесов В.С.* Зміст тесту і тестових завдань / В.С. Аванесов // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. – 2007. – № 9. – С. 19–25.
2. *Калініченко О.В.* Композиція. 10–12 класи // Програми з профільних предметів для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл художнього профілю. – Упор. О.В. Корнілова, О.В. Гайдамака. – Х. : Ранок, 2009. – С. 124–143.
3. *Калініченко О.В.* Практикум з композиції. Ч. 1 : [посіб.] / Олена Василівна Калініченко. – К. : НАУ, 2006. – 104 с.
4. *Калініченко О.В.* Особливості застосування тестів з композиції в допрофесійній художній освіті // Мистецтво і освіта. – 2009. – № 2. – С. 48–51.
5. *Михайличев Е.А.* Дидактическая тестология / Евгений Аркадьевич Михайличев. – М.: Народное образование, 2001. – 432 с. – (Серия "Профессиональная библиотека учителя").
6. *Петухова І.* Розвиток методу тестів у зарубіжних наукових розвідках / І. Петухова // Шлях освіти. – 2008. – № 4. – С. 49–54.
7. *Чаркіна О.А.* Педагогічне тестування в контексті системи перевірки навчальних досягнень майбутнього педагога / О.А. Чаркіна // Вісник Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Серія : Педагогічні науки. – 2008. – Випуск 125. – С. 98–103. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N125/N125.html
8. *Чельшкова М.* Теория и практика конструирования педагогических тестов : [учеб. пособие] / М. Чельшкова. – М. : Логос, 2002. – 432 с.
9. *Ягулов В.В.* Педагогіка : [навч. посіб.] / Василь Васильович Ягулов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.